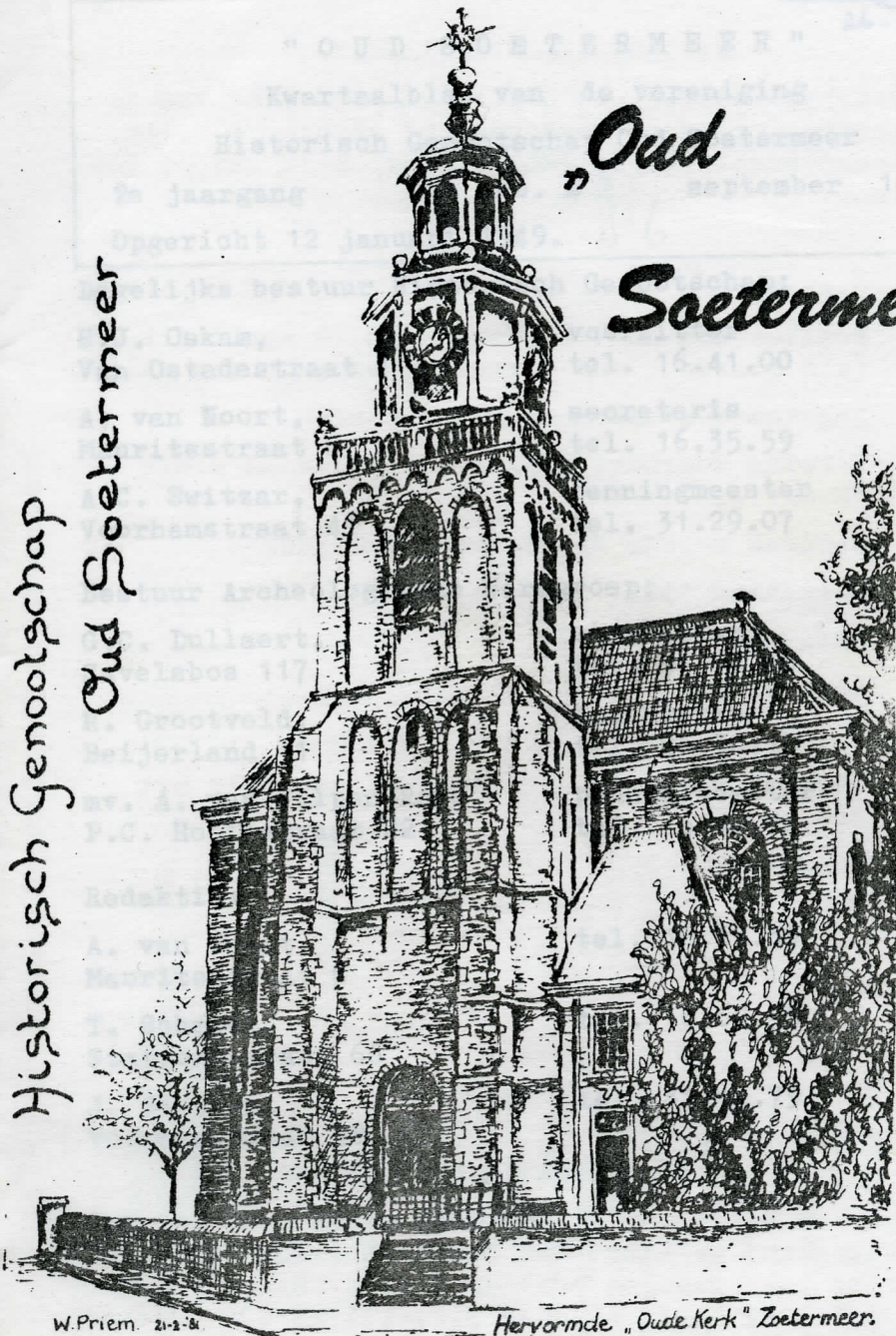

Historisch Genootschap
Oud Soetermeer

7.
"Oud

Soetermeer"

W. Priem. 21-2-84

Hervormde „Oude Kerk“ Zoetermeer.

VERENIGINGS-ORGaan

H.C. Aaij

26-10-83

" O U D S O E T E R M E E R "

Kwartaalblad van de vereniging

Historisch Genootschap Oud Soetermeer

2e jaargang no. 4 september 1983

Opgericht 12 januari 1949. *N° 6*

Dagelijks bestuur Historisch Genootschap:

H.J. Oskam, voorzitter
Van Ostadestraat 1 tel. 16.41.00

A. van Noort, secretaris
Mauritsstraat 8 tel. 16.35.59

A.C. Switzar, penningmeester
Voorhamstraat 41 tel. 31.29.07

Bestuur Archeologische Werkgroep:

G.C. Dullaert, voorzitter
Savelsbos 117 tel. 51.78.60

R. Grootveld, secretaris
Beijerland 31 tel. 21.30.10

mv. A. van Vulpen-Roos, penningmeester
P.C. Hoofdstraat 22 tel. 16.48.72

Redaktie:

A. van Noort, tel. 16.35.59
Mauritsstraat 8

T. Schmidt, tel. 16.69.55
Stationsstraat 66

J. Stoffer, tel. 31.14.79
Voorhamstraat 38

+
000+000
+

NAJAARS-LEDENVERGADERING.

Hierbij nodigen wij u uit tot bijwoning van de ledenvergadering op donderdag 27 oktober a.s. in de benedenzaal van de "Morgenster" kerk aan de Nassaulaan.

A G E N D A

1. Opening.
2. Notulen van de vergadering op 19 april j.l. (zie hiervoor ons verenigingsorgaan van juli).
3. Ingekomen stukken en mededelingen.
4. Verslag voorbereidingen expositie in hoeve "Meerzigt".
5. Herdruk boekje "Zoetermeer 700 jaar".
6. Begroting 1984. (zie pagina 3).
7. Activiteiten A.W.Z.
8. Aanwinsten.

P A U Z E .

9. Vertoning van enkele films of/en dia's uit ons archief.
10. Rondvraag.
11. Sluiting.

A. van Noort,
secretaris.

+
ooooooooo
+

Eindelijk is het dan zovér!!

Na een half jaar stilte zijn we nu echt aan het werk gegaan! De start van het historisch onderzoek naar de Zoetermeerse bestuursinstellingen, vnl. uit de 18e eeuw, heeft dinsdag j.l. (11 oktober) plaatsgevonden.

Ronald Grootveld.

Ontwerp-begroting "Oud Soetermeer".

BATEN

Contributies	f	3.790,--
Deelnemersbijdragen excursies	"	1.900,--
Subsidie gemeente		p.m.
Giften en donaties	"	990,--
Rente	"	135,--
Verkoop materialen	"	3.150,--
Advertenties verenigingsorgaan		p.m.
Diversen	"	75,--
Totaal	f	10.040,--

LASTEN

Huur gemeentelijke accomodatie	f	500,--
Onroerend goed belasting	"	125,--
Schoonmaken, opknappen e.d.	"	430,--
Bureau- en secretariaatskosten	"	1.250,--
Afschrijving duurzame materialen	"	400,--
Aanschaf materialen	"	850,--
Propagandakosten	"	265,--
Lidmaatschap en abonnementen	"	390,--
Kosten verenigingsorgaan	"	350,--
Bestuurskosten, vergaderingen e.d.	"	650,--
Kosten uitvoeringen	"	200,--
Kosten excursies	"	2.050,--
Representatie	"	100,--
Diversen	"	715,--
Totaal	f	8.275
Voordelig saldo	f	1.765,--
	f	10.040,--

Kort verslag van de reis naar Brussel van het Historisch Genootschap op zaterdag 24 september 1983.

Een half uur later dan gepland was vertrokken wij met de bus met acht mensen minder dan zich hadden opgegeven, jammer voor de organisatie maar nog meer voor diegenen, die wegens ziekte of andere omstandigheden, deze mooie reis gemist hebben.

Eerst ging het richting Breda waar we in een restaurant midden in het prachtige Mastbos koffie hebben gedronken met de bekende appeltaart, daarna naar de grens, nog even vele franken gewisseld voor onze goede gulden en dan door naar Brussel, waar we in een zomerse temperatuur (25°) aankwamen en door een zeer enthousiaste begeleidster, die ons in een busrit veel van haar mooie stad heeft laten zien en ons o.a. het volgende heeft geleerd.

Brussel heeft meer dan één miljoen inwoners; 18 burgemeesters met hun eigen gemeenteraden, meer dan honderd parken, 200 kerken en geweldig veel mooie gebouwen van de oude Gilden, maar ook zeer moderne kantoren waar o.a. 10.000 ambtenaren van diverse Europese instellingen werken. Wij zagen natuurlijk ook het bekende manneke en wij weten nu dat hij daar staat als herinnering aan een vroegere kleine warmwater handelaar. Daarna zijn wij uitgestapt en hebben het stadhuis, het oude marktplein en de aansluitende steegjes en straatjes bekeken en wat gewinkeld. Precies op schema zijn wij weer vertrokken om via Rijsbergen- waar wij een prima diner kregen aangeboden- naar Zoetermeer te reizen waar wij op tijd aankwamen, voldaan over het vele en goede dat ons die dag was geboden.

Een woord van dank aan de bestuursleden mv. Brandhorst en de heer Van Wieringen, die deze reis hebben georganiseerd is hier zeker op zijn plaats.

H.J. Oskam,
voorzitter.

+++^o+++

Het uitverkochte boekje "Zoetermeer 700 jaar" is inmiddels met steun van de ABN in 2e druk verschenen.

Het is weer verkrijgbaar bij boekhandel Roos én in de Oudheidkamer voor de prijs van f 7,50.

M O L E N " D E H O O P "

Het is lange tijd stil geweest rond de restauratieplannen van de molen "De Hoop". Oorzaak: tot voor kort was de molen nog partikulier eigendom. Dit gaf zowel in bestuurlijke als juridische zin problemen. Hoewel het steeds de bedoeling was dat de molen in handen zou komen van de gemeente, zorgden economische oorzaken voor vertraging. Dat is nu voorbij.

Sinds kort is de molen eigendom van de gemeente. Het gevolg is dat de gemeenteraad eenstemmig heeft besloten over te gaan tot restauratie met daaraan verbonden aanvragen voor rijks- en provinciale subsidies.

Ondertussen heeft de Stichting "De Hoop" niet stil gezeten, maar overleg met de gemeente gehouden. Daaruit resulteerde het maken van een restauratieplan met begroting en nader onderzoek naar mogelijke financiële bronnen. Hoewel dat vrijwel niemand zal zijn opgevallen, is inmiddels de molen inwendig van veel ongerechtigheden ontdaan, waaronder het slopen van de silo's.

Nu gaat genoemde stichting weer op volle toeren verder. Gelet op 's-lands financiën kan subsidietoekenning nog wel wat aanlopen. Er kan echter ook in fasen worden gerestaureerd. De stichting De Hoop heeft contacten gelegd met partikuliere organisaties die, nu er plannen zijn, hulp kunnen verlenen.

De Juniorkamer heeft de molen "De Hoop" in het komende seizoen als werkobject gekozen. Dat houdt in mankracht en het bijeenbrengen van geldmiddelen.

U ziet, de activiteiten komen, nu de juridische hobbels zijn genomen, weer vol op gang. Inmiddels zijn al enkele tienduizenden guldens gereserveerd voor de restauratie. Met uw bijdrage komen wij weer een stukje verder.

En uw familielid, kennis of buur is als begunstiger van harte welkom. Indien er meer nieuws komt houden wij u op de hoogte.

Voor informatie: Stichting "De Hoop",

Secretariaat: van Vrieslandhove 4

2726 DV Zoetérmeer,

Giro 2626248

Vaderlandsche Historie, vervattende de geschiedenis der nu Vereenigde Nederlanden, inzonderheid die van Holland, van de vroegste tijden af, Uit de geloofwaardigste Schrijvers en echte gedenkstukken samengesteld door Jan Wagenaar. Met Plaat en kaarten, zesde deel, beginnende met den aanvang der regeeringe van Philips den tweeden, Koning van Spanje, in 't jaar 1555, en eindigende met het ontzet van Leiden, in 't jaar 1574.

Te Amsterdam, bij Johannes Allart, MDCCXCII.
Met Privilegie van de Ed.Gr. Mog. Heeren der Staaten van Holland en Westfriesland.
Een en twintigste boek.

p.487. Met den aanvang van Herfstmaand, waren te Rotterdam gekomen de Admiraalen Lodewijk van Boisot en Adriaan Willemszoon, met eenige welbemande vaartuigen, mond- en oorlogsbehoefden, in Zeeland verzameld: van zins om zig aldaar met de Hollandsche Vloote te vereenigen, en gezamenlijk Leiden te ontzetten. Ijslijk zag er 't Zeeuwsch Bootsfolk uit. Sommigen hadden maar eenen arm: anderen misten een' voet of been, en gingen op een stelt.

p.488. Veele droegen vervaarlijke lijtekens der doorgestane strijden. Voorts hadden zij halve maanen op de hoeden, met dit opschrift, Liever Turksch dan Pausch; woorden waarvan de meesten de kracht niet begreepen, en die bij de bekwaamsten betekenden, dat de Turk min kracht aan 't geweeten deedt en zijn woord beter hield dan de Paus. Toen dit volk verzameld was, viel men aan 't doordelven der binnendijken. 't Water stondt, met den aanvang van Herfstmaand, tot op anderhalven voet na aan den kruin der Landscheidingen tusschen Rijnland en Delfland. Tusschen den tienden en elfden, ondernamen deeze door te steeken, 't welk de Spanjaards vergeefs zогten te beletten, wordende zij, aan drie oorden afgeslaagen en verdreeven. Bij deze gelegenheid, rukte een Zeeuwsch Matroos eenen half leevenden Spanjaard het hert uit het lijf, beet er in, en wierp het, met de woorden, Bitter is 't, voor de honden. De Admiraal meende nu met de Vloot, voor welke, de Steden, elk haar aandeel, in een goed getal van roeiers hadden opgebracht, en die rijkelijk van mondbehoefden voorzien was, terstond in de Zoetermeerschen Meer te kunnen geraken.

Doch de Prins hadt hem, anderen den Prinse kwalijk onderrigt. Hij ontmoette hier den groenen weg, die nog een voet boven water lag.

p.489. Deeze werd ook ingenomen en doorgesteecken. Toen openbaarde zig andermaal iet, daar men niet op gegist hadt. De graften en veenplassen gingen niet door, eene sloot uitgenomen, die, onder de Zoetermeerschen brug, leggende in den Voorweg, heenen liep. Doch op en ter wederzijde van deeze brugge, hadden zig de Spanjaards sterk verschanst. De Prins, hiervan verkondschaft, zondt den ijsbreeker en vier halve kartouwen op twee koornschuiten van Delft af. Men beschoot de brug, een' halven dag agtereen, deedt de Spanjaards veel schade; doch moest, na 't Bersten van eene der twee koornschuiten, afhouden, niet zonder ook merkelyk geleden te hebben. Ondertusschen was de wind niet gunstig genoeg, om veel waters aan te brengen: 't gene er was werdt, door de Spanjaards, zijdewaarts afgeleid, en verspreidde zig over te wijden boezem, om veel diepte te maaken. 's Anderen daags egter, 't was de agttiende van Herfstmaand, begon het wakker op te koelen uit den Noordwesten: en sedert, besloot men, van 't bemagtigen der Zoetermeersche brugge af te zien, en de Meer te naderen, over den Zegwaardschen weg, tusschen Zoetermeer en Benthuisen. Men bemagtigde deeze weg, bij nagt, zonder dat het de Spaanschen merkten, die zelfs terstond hierna, uit Zoetermeer en Benthuisen, binnenwaards weeken, hun geschut medesleepende. Boisot, Zoetermeer hebbende ingenomen, vervolgde den vijand, te schepe, tot op 't Noord-aasche Meertje, waaragter hij verschanst lag. P-490. Doch hij verliet zijne schansen, bij nagt, met stille trom. Zonder te denken op 't inhouden van den mond van 't meertje: die, zo ligt als de Zoetermeersche brug, zou hebben konnen beschermd worden. Op eene breedde wetering die naar Zwieten loopt, lei zig de gantsche Vloot, sedert aangekomen, neder, nevens den Admiraal, die terstond losbrandde, om van de belegerden gezien en gehoord te worden. Ook deed men hun bescheid, uit de Stad.

mr. E.P. Bruggeman.

‡00000‡

HOLLANDSE DAKPANNEN EN DOKKEN.

Wie kent ze niet, het holle model van de hollandsche dakpan, die men vooral nog op de daken van oude huizen, boerderijen en schuren kan aantreffen. Om te weten hoe dit model is ontstaan moeten we v6er in de geschiedenis teruggaan.

De keramische dakpan is evenals de baksteen al zeer lang bekend. In de oudheid werd zij reeds door de chinezen toegepast, terwijl ook de grieken en de romeinen deze dakbedekking kenden. In de zuidelijke landen (de Balkan, Itali6e en Spanje) ziet men nog zeer veel de z.g. "nonnen en monniken". Dit zijn gootvormige dakpannen, die telkens afwisselend met de goot naar boven of naar beneden zijn gericht. In de noordelijke landen is men er lang geleden toe overgegaan een "non" en een "monnik" door 6een dakpan met een gewelfd oppervlak te vervangen. In ons land is dit de bekende "hollandse pan" geworden. Deze pannen sloten echter niet altijd even goed af, en om nu te voorkomen dat het tussen de kieren van de pannen inregende of insneeuwde werd het dak "gedokt" met stropropfen, de z.g. "dokken". Velen onder ons zullen zich zeker nog wel herinneren dat, wanneer zij op zolder kwamen, de kap van het huis niet zoals nu beschoten was, men zo tegen de pannen keek. Tussen die dakpannen zag men dan de stropropfen zitten. Een dok is een strovis met dichtgebonden kop. Het stro (roggestro) dat men voor het maken van een dok gebruikte moest stug en hard zijn, maar niet bros. Het was met de hand gemaaid en met de vlegel gedorst koren, waarbij er mooi recht stro overbleef. Van dit stro werd nu een handvol genomen en de korte stukken werden er uit geschud. Deze handvol stro werd in het midden dubbelgeslagen. Om het dubbelgevouwen bovengedeelte heen werden vier 6 vijf halmen geslagen, waarna de einden van deze halmen om elkaar heen geslagen werden. De aldus ontstane lus werd wat naar het losse eind van het bosje geschoven en dan aangetrokken. De losse einden van de lus werden tussen de andere halmen gevouwen. Afhankelijk van de lengte van de dakpan werd hij op maat afgesneden en klaar was de dok. Wanneer een nieuw dak gedokt was ging het zeker zo'n 20 jaar mee. Na die tijd waren de dokken door het altijd wel wat bewegen van de pannen versleten en moest men het dak gaan "verdokken".

Dit ging als volgt in zijn werk. Aan de onderkant van het dak werden een paar rijen pannen weggehaald en de oude dokken verwijderd. Dit gaf veel stof en het was smerig werk. Of men links of rechts begon hing af van de overkraging van de dakpan, doch meestal was dit rechts. Onder de pan kwam de dok te liggen, maar zo, dat de kop onder de overkraging van de pan kwam en het losse ondereind ongeveer vier centimeter over de onderliggende dakpan. Zo werd rij na rij van nieuwe dokken voorzien. Wanneer het dak aldus verdokt was, kon men het stro onder elke rij dakpannen zien uitsteken. Dit moest wel, want het rotte aan de onderzijde door de weersomstandigheden altijd een paar centimeter in. Na verloop van een paar jaar was het uitstekende gedeelte weggerot en sloot het dak goed af. Liet men niets uitsteken, dan rotte het stro toch een eindje in en sloot de dok niet meer goed af en dan had men wéér een lek dak. Maar als het goed gedokt was kon het dak weer jaren mee. Tegenwoordig worden de dakpannen in velerlei vormen gemaakt, met uitzondering van de z.g. leipannen, die veelal rechthoekig van vorm zijn, worden de dakpannen steeds voorzien van "kop- en zijsluitingen", waardoor de pannen als het ware in elkaar grijpen en men op het dak een goed sluitend geheel krijgt. Tevens zijn deze sluitingen zodanig aangebracht, dat een goede waterafvoer verzekerd is. Ook de gewone hollandse pan kreeg deze kop- en zijsluitingen en werd zodoende de "Verbeterde Hollandse pan". Hierdoor is het "dokken" van de daken overbodig geworden.

I.C. Rauws,
Thorbeckestraat 280,
Wageningen.

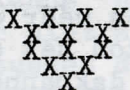
+++++

De redactie is de heer Rauws zeer erkentelijk voor deze bijdrage en hoopt in de toekomst nog vele artikelen van zijn hand te kunnen opnemen.

o+o+o+o
+o+o+o+

LITERATUUR-SIGNALEMENT.

- Nog steeds verkrijgbaar de tweede druk van het "Zoetermeerse Woordenboek" voor de (lage) prijs van f 7550. Boekhandel Roos en Oudheidkamer.
- "Nederlandse pelgrims naar het Heilige Land" van drs. B. Wasser. Uitgave Terra, Zutfen. (Originele reisverslagen uit de periode 1450 - 1664).
- "Met Huygens op reis" van drs J.F. Heybroek e.a. (méér dan 100 dorps- en stadsgezichten getekend door Constantijn Huygens jr.).
- "Onder vreemde heren" van mr.dr.J. den Tex. De republiek der Nederlanden 1672 - 1774. (nieuwe gegevens uit franse archieven).

TENTOONSTELLINGS - OVERZICHT.

- Stedelijk museum "De Lakenhal"
Oude singel 28 - 32 Leiden.
"Spitten naar Cronesteijn", archeologische vondsten uit de 17e en 18e eeuw. Van 1 oktober tot 20 november.
- Rijksmuseum voor Volkenkunde
Steenstraat 1, Leiden.
"Vier eeuwen Japan - Nederland", vanaf eind oktober.
- Gemeentehuis Monster.
Choorstraat 41.
"Geschiedenis van het Huis Polanen", van 7 november tot 2 december.
- Tuinbouwmuseum te Naaldwijk
"Oude timmermanswerkplaatsen in Naaldwijk, Honselersdijk en Maasdijk". Nog de gehele maand oktober.
- Tenslotte de Oudheidkamer..
De tentoonstelling "Molens en polders" heeft plaats moeten maken voor een expositie "Oud Zoetermeeders in beroep en bedrijf", iedere zaterdag van 14.30 uur tot 1600 uur.

A. W. Z. - N I E U W S.

Op de zolder van de Kinderboerderij is men druk bezig met passen, lijmen en het verder restaureren van alle vondsten van het project Noord-Aa.

+o+

Diverse nood-opgravingen zijn gedaan of zijn in voorbereiding! Onder andere aan de Broekweg, bij de molen en aan de Vlamingstraat.

o+o

Verder wordt een onderzoek gedaan naar een nieuw te starten project in het voorjaar van 1984.

+++

In aansluiting op het artikel betreffende de molen "De Hoop" op pag. 5, geven wij u hier de laatste ontwikkelingen én een hernieuwde opwekking de restauratie te (blijven) steunen.

Redaktie.

WANNEER DRAAIEN ZE WEER ? ?

Iedere inwoner van Zoetermeer weet, waar onze molen staat. U hoeft niet te vragen: "Welke molen bedoelt u?", want we hebben er helaas nog maar één, terwijl een oude Zoetermeerder (zelf eens molenaar) zich nog kan herinneren, dat hij in zijn jeugd vanuit "zijn" molen bijna dertig (!) in bedrijf zijnde molens kon zien, zij het niet allemaal op Zoetermeers grondgebied.

't Gaat hier dus inderdaad om onze molen die, zoals u eveneens weet, in deplorabele toestand verkeert. De wieken zitten er nog aan, maar daarmee is alles wel zowat gezegd: de omloop is verdwenen, van het binnenwerk is weinig meer over, ramen en deuren zijn of dichtgetimmerd of holle gaten. En toch is deze molen nog niet zo oud; hij is gebouwd ter vervanging van de vorige, die in 1897 is afgebrand. Interessant is overigens, dat ook die afgebrande molen niet de eerste was: een paar weken geleden vond de Archeologische Werkgroep dank zij het graafwerk voor de bouw van een aantal huizen, die bij de molens zullen verrijzen, de restanten van een oudere

molen, + 25 m meer in de richting van de Dorpsstraat. Die restanten bestonden uit een vrijwel vergane zeshoekige houten fundering.

Tot nu toe dus een vrij somber verhaal. Gelukkig gloort er hoop voor de tallozen -en dat worden er steeds meer- die van mening zijn, dat we alle nog bestaande molens in stand moeten houden (nog liever ook in beweging). Daartoe is in Zoetermeer een paar jaar geleden de stichting "De Hoop" opgericht, genoemd naar onze molen. Deze stichting heeft nog niet veel aan de weg getimmerd, omdat het bestuur van mening is, dat het pas een grootscheepse financiële aktie op touw kan zetten, als men daadwerkelijk iets aan 't herstel van de molen gaat doen. Toch beschikt de stichting nu reeds over een aanloopkapitaal, waardoor het mogelijk is, enkele in 't oog springende restauratiewerkzaamheden te verrichten.

Naar alle waarschijnlijkheid zal men dus binnenkort hiermede beginnen en dan zult u ook grote activiteiten van de stichting kunnen verwachten, om zoveel mogelijk geld bij elkaar te brengen voor verdere totale restauratie. Hierbij rekent men uiteraard ook op steun van andere instanties (gedeeltelijk reeds toegezegd), want als de inwoners van Zoetermeer alleen voor al dat geld zouden moeten zorgen, dan zou zo'n volledige restauratie en weer-in-gebruikstelling als korenmolen (en dat is de bedoeling) niet haalbaar zijn. 't Is natuurlijk wel zo, dat subsidiegevende instanties sneller tot een bijdrage bereid zullen zijn, als ze zien dat ook de bevolking van Zoetermeer zijn steentje wil bijdragen.

Dat het kan, bewijst ons buurdorp Benthuisen, waar men nu begonnen is met de restauratie van de korenmolen, waarvan alleen de romp nog overeind stond en zelfs die was nog in zeer slechte staat.

Samenvattend kunnen we dus zeggen: er is gegronde hoop, dat "De Hoop" binnen afzienbare tijd met zijn draaiende wieken het stadsbeeld van Zoetermeer zal verlevendigen.

A. van Noort.

++++++

Na lezing van bovenstaand artikel geeft u zich natuurlijk meteen op als begunstiger bij stichting "De Hoop", van Vrieslandhove 4, 2726 DV Zoetermeer; giro 2626248.